

7. zasedání poradního orgánu Mezinárodní agentury ISMN v Londýně

Letošní zasedání poradního orgánu Mezinárodní agentury ISMN (MA ISMN), jehož jsem měl možnost se zúčastnit, se konalo ve Velké Británii, zemi s dlouhou hudební tradicí, ve dnech 25.-26. 3. 1999.

Jednáním předcházela návštěva nové budovy Britské knihovny v St. Pancras. Původně se počítalo pouze s prohlídkou hudebního oddělení, ale vzhledem k tomu, že v den prohlídky byla velká část knihovny kvůli stávce pro veřejnost uzavřena, mohli jsme si prohlédnout i další studovny a prostory. Knihovna působí impozantním dojmem a její architektura je přizpůsobena sousednímu nádraží Paddington - cihlová budova romanticky členěná horizontálně i vertikálně. Viděli jsme mnoho zajímavého a slyšeli mnoho poučného, ale největší dojem na nás učinila (jak jsme se později shodli) Turning Pages Room (neboli „místnost otáčejících se stránek“) - dalo by se říci alternativní projekt „Paměti světa“, digitalizace vzácných rukopisů. Jsou zde prezentovány čtyři rukopisy: deník Leonarda da Vinci, diamantová sůtra a dva středověké rukopisy, které jsou nainstalovány na počítače s dotekovými obrazovkami. „Čtenář“ má možnost dotykem na příkazové body listovat publikací stranu za stranou (u sůtry, která je pětimetrovým svítkem, odvíjet svitek centimetr po centimetru), u jakékoliv stránky se zastavit, nechat si zvětšit libovolné místo na stránce (pouhým „ukázáním“ na toto místo) a pustit si ke každé stránce komentář. U sůtry k tomu ještě přistupuje možnost vyslechnout si sbor buddhistických mnichů a mnišek z Tibetu, nahraný speciálně pro Britskou knihovnu k tomuto účelu.

Slavnostní večeře (ISMN dinner) se konala v Royal Festival Hall - netradičně ještě před vlastním zasedáním poradního orgánu. To se konalo příští den v budově Sdružení hudebních vydavatelů (Music Publishers Association) za účasti 24 delegátů z 11 zemí. Někteří původně přihlášení delegáti dali přednost lipskému veletrhu, který se zasedáním kolidoval. Jednáním předsedal ředitel MA ISMN v Berlíně dr. Hartmut Walravens. Informoval přítomné o tom, že za uplynulé období vstoupilo do systému ISMN Slovinsko a Řecko, takže počet účastnických zemí stoupl na 23. Velmi blízko vstupu jsou Polsko, Maďarsko, Slovensko a Španělsko. Bohužel stále se nepodařilo získat ke vstupu Spojené státy a Japonsko. Zde sice velký příznivec ISMN pan Tanaka přeložil příručku uživatele do japonštiny (překlad koloval mezi delegáty), takže tím udělal hodně pro propagaci systému ISMN v Japonsku, ale teprve nejbližší budoucnost ukáže, nakolik padlo jeho úsilí na úrodnou půdu. Ve Spojených státech existuje řada komerčních databází, jejichž majitelé sebevědomě prohlašují, že ke svému obchodu ISMN nepotřebují - aniž by se hlouběji se systémem jednoznačné identifikace hudebnin seznámili. Nevědí tak, že velmi podstatným produktem tohoto

systému je i adresář hudebních vydavatelů a jeho další výhodou je mezinárodní použitelnost a „srozumitelnost“ čísla ISMN. Funkce tohoto čísla v bibliografických databázích je pak zcela nezastupitelná. Snad k odtazitému postoji Spojených států přispělo i to, že v původním návrhu jednoznačného identifikátoru proti sobě stály dvě koncepce: evropská (s desetimístným číslem) a americká (s číslem třináctimístným), která byla nakonec poražena...

Napjatý rozpočet MA ISMN, jak jej prezentoval její ředitel, přitom velmi nutně potřebuje finanční injekci „bohatých zemí“. O rozpočet 80 000 DM na provoz MA ISMN se podstatnou měrou dělí 4 největší účastnické země Německo, Francie, Velká Británie a Itálie a jistě by uvítaly ulehčení svého břemene (třeba nápodobou tak velkorysého gesta, jaké učinila Brazílie - ač dosud není členem systému ISMN, zaplatila za rok 1998 1000 dolarů).

Slibně se rozvíjejí národní projekty Music-in-Print ve Francii a Velké Británii (Německo ponechávám stranou, zde již nejde o projekt, ale o rutinní produkovaní aktualizovaných CD-ROM). Na podzim by měl být na trhu první britský kompak (bude pracovat ve Windows 95/98) a příští rok i francouzský.

Zajímavé byly zprávy jednotlivých národních agentur ISMN. Vyplynulo z nich, že počet hudebních vydavatelů v těchto zemích (Skandinávie, pobaltské země, Portugalsko, Řecko, Slovinsko, Chorvatsko) zpravidla není nižší než 6 a vyšší než 30. Je pravda, že všichni hudební vydavatelé z těchto zemí dosud nemusí být účastníky systému, ale i tak to svědčí o jisté výlučnosti hudebních vydavatelů ve srovnání s knižními. U nás je dosud účastníky systému ISMN 27 vydavatelů (v roce 1998 jich vstoupilo 6). Pozornost mezi delegáty vzbudil náš projekt stoprocentního číslování hudebnin vstupujících do národní bibliografie (pokud není v publikaci ISMN uvedeno, doplní jej Národní agentura ISMN v ČR). Tento projekt byl kladně hodnocen - zajišťuje jednoznačnou identifikovatelnost hudebnin alespoň v největší a nejreprezentativnější národní databázi. Po vstupu vydavatelů, jimž byla přidělena „náhradní“ ISMN, do systému, mohou těchto čísel používat jako plnohodnotných a tisknout je na případné dotisky svých hudebnin (což se také děje).

Jednalo se i o dalších systémech standardního číslování: nejdále jsou systémy ISWC - International Standard Work Code - pro identifikaci intelektuálních děl jako takových, bez ohledu na jejich publikování na hmotném nosiči, a ISAN - International Standard Audio-Visual Number, pro identifikaci matric audiovizuálních děl. Pro oba systémy již existují v návrhu normy ISO. Jednalo se i o využití ISMN v hudebních knihovnách, velmi sympaticky se o celém systému ISMN vyjádřila předsedkyně Mezinárodního sdružení hudebních knihoven (IAML) paní Pamela Thompson.

Systém ISMN se nesporně nevyvíjí tak dynamicky jako systém ISBN, ale je již trvalou a neodmyslitelnou součástí světa hudebnin a standardního číslování.

Příští zasedání poradního orgánu se bude konat za rok v Německu (Berlín nebo Frankfurt nad Mohanem).

Antonín Jeřábek